

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

**Zobrazení oběžného majetku v daňové evidenci a
v účetnictví**

Iveta Sládková

© 2010 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Zobrazení oběžného majetku v daňové evidenci a v účetnictví" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3.2010

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu bakalářské práce Ing. Ladislavovi Seidlovi za vstřícnost, vřelé jednání, podnětné připomínky a trpělivost při zpracování.

Zobrazení oběžného majetku v daňové evidenci a v účetnictví

Current assets presentation in tax evidence and in accounting

Souhrn

Tato bakalářská práce je zaměřena na zobrazení oběžného majetku v podvojném účetnictví a daňové evidenci. Pozornost je věnována zásobám, krátkodobému finančnímu majetku a pohledávkám.

Rok 2004 byl zlomovým rokem pro účetní jednotky, neboť vstupem České republiky do Evropské unie došlo ke zrušení jednoduchého účetnictví, které bylo nahrazeno daňovou evidencí. Tento způsob evidence je obdobou jednoduchého účetnictví, ale je mnohem méně administrativně náročný. Přechod účetnictví na daňovou evidenci nemá žádný daňový dopad.

Summary

This bachelor thesis is focused on a revolving display property using double-entry accounting and tax records. Attention is given to stocks, short-term financial assets and receivables.

2004 was a turning year for the entity, as the Czech Republic joined the European Union was dissolved by a simple accounting, which was replaced by tax records. This method of accounting is similar to single-entry bookkeeping, but is much less burdensome. Moving accounts to tax records have no tax impact.

Klíčová slova

zásoba, pohledávka, krátkodobý finanční majetek, podvojnost, účetní jednotka, daň

Keywords

stock, debt, short-term financial assets, duality, entity, tax

Obsah:

1 Úvod	3
2 Cíl práce a metodika	4
3 Literární rešerše	5
3.1 Podvojný účetnictví	5
3.1.1 Charakteristika podvojného účetnictví.....	5
3.1.2 Rozdělení podvojného účetnictví.....	6
3.2 Oběžný majetek v podvojném účetnictví	6
3.2.1 Vymezení zásob	7
3.2.2 Oceňování zásob při pořízení.....	8
3.2.3 Oceňování zásob při vyskladnění.....	8
3.2.4 Účtování zásob	9
3.2.5 Inventarizační rozdíly zásob	10
3.2.6 Oceňování zásob při inventarizaci	11
3.2.7 Reklamace nakupovaných zásob.....	12
3.2.8 Krátkodobý finanční majetek a jeho klasifikace.....	12
3.2.9 Oceňování krátkodobého finančního majetku	13
3.2.10 Účtování o krátkodobém finančním majetku	13
3.2.11 Pohledávky	14
3.2.12 Neuhrazené pohledávky	15
3.3 Daňová evidence	15
3.3.1 Charakteristika daňová evidence.....	15
3.3.2 Cíl daňové evidence	16
3.3.3 Zásoby a jejich evidence	17
3.3.4 Krátkodobý finanční majetek.....	17
3.3.4.1 Korunová pokladna	18
3.3.4.2 Valutová pokladna	18
3.3.4.3 Ceniny	18
3.3.4.4 Korunové bankovní účty	18
3.3.4.5 Devizové bankovní účty.....	19
3.3.4.6 Krátkodobé cenné papíry	19
3.3.5 Evidence pohledávek	19
3.4 Mezinárodní účetní standardy IFRS	20
3.4.1 Vznik a charakteristika.....	20
3.4.2 Faktory ovlivňující rozdíly mezi IFRS a ČÚL.....	21
3.4.3 Oceňování podle IAS 2	23
3.4.4 Techniky ocenění pořizovacích nákladů.....	24
3.4.5 Definice zásob v porovnání IFRS a ČÚL	25
3.4.6 Finanční majetek v IFRS.....	26
3.4.7 Pohledávky v IFRS	26
4 Diskuze	28
5 Závěr	35
6 Použitá literatura	36

1 Úvod

Již v dobách před naším letopočtem existovala určitá forma vedení účetních knih. K velkému pokroku, který se týkal účetnictví, došlo ve 13.-14. století. V této době docházelo ke spojování významných středisek Evropy, a to mělo za následek rozvoj obchodu a bankovníctví.

Evidence se tehdy podobala spíše jednoduchému účetnictví. Údaje se vedly o příjmech a výdajích, o majetku, zakázkách, a také o věřitelích a dlužnících. Postupem času bylo zřejmé, že takto vedená evidence není postačující, a tak vzniklo podvojně účetnictví, jehož podstata je zachována do současné doby.

Vzniklo z praktické potřeby řemeslníků jako zdroj zjišťování informací o hospodaření a jeho průběhu. Prvotní zaměření účetnictví bylo pro potřeby podnikatele, postupně však docházelo k situacím, kdy sloužil i jako průkazný materiál při vedení sporů a ochraně práv věřitele před dlužníkem a dlužníka před věřitelem. Soudy dávaly přednost těm obchodníkům, kteří si řádně vedli záznamy obchodních transakcí.

Účetnictví také slouží pro účely daňové. Na tom, aby všichni podnikatelé vedli řádně účetnictví mají zájem finanční a daňové orgány. Do zákoníků se zakotvuje povinnost řádného vedení účetních knih a také povinná lhůta uschování těchto knih.

Mezi významné osoby historie účetnictví patří především Luca Bartolemes Pacioli, tzv. „otec účetnictví“. Napsal knihu – Vše o aritmetice, geometrii, poměrech a úměrách. Tato kniha vyšla v Benátkách v roce 1494 a první kapitola z této knihy je prvním publikovaným popisem podvojněho účetnictví v historii. Popisuje se v ní zejména význam a funkce účetnictví.

Do roku 2003 zákon o účetnictví vymezoval dvě účetní soustavy, a to jednoduché a podvojně účetnictví. Vstupem České republiky do Evropské unie bylo zapříčiněno zrušení jednoduchého účetnictví, které bylo nahrazeno daňovou evidencí. Způsobila to především snaha přizpůsobit se systému vedení evidencí, kterým se řídí EU.

Z toho tedy plyne, že s účinností od 1.1. 2004 je v zákoně o účetnictví vedeno jen podvojně účetnictví. Od tohoto data se také už nepoužívá pojem podvojně účetnictví, ale hovoří se o něm jen jako o účetnictví a to z toho důvodu, že jiné účetnictví založené na principu podvojnosti již nemáme. [9]

2 Cíl práce a metodika

Cíl:

Cílem této práce je popsat rozdíl mezi zobrazením oběžného majetku v podvojném účetnictví a vedením v daňové evidenci. Podstatou práce je seznámení s formou vedení, obsahem, vymezením jednotlivých složek, určení subjektů atd. Zároveň se také snaží o objasnění přechodu jednoduchého účetnictví na daňovou evidenci.

Metodický postup:

V metodickém postupu je důraz kladen na :

- vymezení dané problematiky a zamyšlení se nad problémem na základě bližší specifikace.

- shromáždění a prostudování odborné literatury, následné utřídění myšlenek a rozvržení členění bakalářské práce.

- zpracování bakalářské práce a postupnou tvorbu osnovy.

- vlastní rozbor a závěr.

3 Literární rešerše

3.1 Podvojně účetnictví

3.1.1 Charakteristika podvojného účetnictví

Každá hospodářská operace, o které je účtováno a stává se účetním případem, má dvě ekonomické stránky. Výběr účtů pro zápis účetního případu není libovolný. Záleží na charakteru hospodářské operace a na předpisech státu pro vedení účetnictví. Aplikaci podvojnosti pro konkrétní účetní případ nazýváme souvztažnost. Výběr účtů musí být proveden tak, aby byla účetnictvím poctivě zobrazena a podchycena pravdivost a úplnost.

Pro úplnost je potřebné uvést, že některé účetní zápisy se provádějí i na více než dvou účtech nebo se také může účtovat kladně a záporně na jedné straně účtu. Např. faktura, vystavená plátcem DPH a obsahující DPH se zaúčtuje ve výši základu DPH na stranu Dal účtu výnosů, částka DPH stranu Dal účtu daně z přidané hodnoty a celková částka na stranu MD účtu pohledávek.

Závažným problémem, s kterým se potýká zákon o účetnictví a navazující právní předpisy, je absence definic základních pojmů. Obecné definice těchto pojmů nejsou uvedeny ani na jiném místě našich právních předpisů. Tím se české účetní předpisy odlišují od Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS). V těchto standardech jsou uvedeny a poměrně podrobně komentovány definice aktiv, pasiv, nákladů, výnosů a vlastního kapitálu. [1]

Funkcí účetnictví je poskytovat přehled o stavu a pohybu majetku, závazků, nákladů, výnosů, výsledku hospodaření a vlastního kapitálu. Zobrazení těchto uvedených položek uskutečňuje rozvaha a výkaz zisku a ztrát. Rozvaha, které se také jinak říká bilance je výkaz zpracovaný k určitému okamžiku, na kterém jsou na jedné straně zachyceny formy hospodářských prostředků používaných k podnikání a na straně druhé jsou zdroje financování těchto hospodářských prostředků. Pořadí majetkových položek je v rozvaze seřazeno podle stupně likvidnosti a struktura zdrojů nebo-li pasiv podle vlastnického vztahu. Obě strany v rozvaze se musí rovnat. Výsledek hospodaření za sledované období se zjišťuje pomocí výkazu zisku a ztrát. [2]

3.1.2 Rozdělení podvojného účetnictví

Tuto soustavu lze rozdělit na dvě oblasti :

účetnictví finanční – vede se za podnik jako celek, čili poskytuje souhrnné informace v oblasti majetku, zdrojů, nákladů a výnosů, a také zjišťuje výsledek hospodaření za celou účetní jednotku. Jde o informace základní, které používají uživatelé interní i externí. Interní uživatelé, zejména vedení, však zpravidla potřebují i další informace, které jim pomáhají při rozhodování. Tyto informace poskytuje účetnictví manažerské.

účetnictví manažerské - skládá se z několika oborů :

- vnitropodnikové účetnictví – vede se odděleně za jednotlivé vnitropodnikové útvary.
- kalkulace – zjišťuje nebo stanovuje náklady na jednotku výkonu.
- rozpočetnictví – sestavuje rozpočty nákladů a výnosů na jednotlivá hospodářská střediska a určuje pro ně úkoly na kratší časová období (dekáda, měsíc).
- statistika – sbírá a zkoumá hromadné jevy. Následně je zpracovává pomocí matematických metod.
- operativní evidence – zaznamenává hospodářské operace v jejich průběhu nebo po jejich skončení a vytváří účetní doklady. [2]

3.2 Oběžný majetek v podvojném účetnictví

Oběžný majetek je svou povahou krátkodobým majetkem firmy. Obecně se předpokládá, že ho firma bude používat kratší dobu než jeden rok. Člení se na -

- zásoby
- krátkodobý finanční majetek
- pohledávky
- peněžní prostředky

3.2.1 Vymezení zásob

- a) materiál - řadí se sem suroviny (základní materiál), pomocné a provozovací látky, náhradní díly, vratné obaly, mazadla, paliva, čisticí prostředky, ale také zásoby zemědělského charakteru, jako jsou hnojiva, krmiva, steliva, osiva apod., pokusná zvířata, ruční nářadí pro živočišnou a rostlinnou výrobu, o kterých účetní jednotka rozhodla, že nejsou dlouhodobým majetkem, a také další movité věci s dobou použitelnosti kratší než jeden rok bez ohledu na jejich výši ocenění.
- b) nedokončená výroba - produkty, které prošly nějakou výrobní operací, tedy nejsou už materiálem ale nejsou ještě hotovým výrobkem. V zemědělské výrobě se za nedokončenou výrobu považuje pouze nedokončená rostlinná výroba a z živočišné výroby je nedokončenou výrobou například nedokončené líhnutí drůbeže.
- c) polotovary –nezkompletované produkty, které dosud neprošly všemi výrobními procesy. Zkompletovány do hotových produktů budou v dalším výrobním procesu.
- d) výrobky – produkty vlastní výroby, které prošly všemi výrobními operacemi i technickou kontrolou a jsou určeny k prodeji nebo ke spotřebě.
- e) mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny – zvířata nakupovaná, ale i z vlastní produkce, včetně zvířat jatečných, která nepatří do kategorie dospělých zvířat tzn., že nejsou dlouhodobým hmotným majetkem.
- f) zboží – movité věci, které účetní jednotka pořizuje za účelem dalšího prodeje. Také sem patří výrobky vlastní výroby, které byly aktivovány a předány do vlastních prodejen. Zbožím mohou být i nemovitosti, které jsou nakupovány za účelem prodeje a nejsou účetní jednotkou používány, pronajímány nebo technicky zhodnocovány. [3]

3.2.2 Oceňování zásob při pořízení

Podle zákona o účetnictví se zásoby oceňují těmito způsoby :

pořizovací cenou – rozumí se tím cena, za kterou jsou zásoby skutečně pořízeny včetně nákladů, které s pořízením souvisejí. Vedlejší náklady zahrnují např. přepravné, clo, provize, pojistné při přepravě aj. Součástí pořizovací ceny nejsou zejména úroky z úvěrů a půjček poskytnutých na pořízení zásob, kursové rozdíly aj. Oceňují se všechny nakoupené zásoby, tj. především materiál a zboží.

vlastními náklady – u zásob, které jsou výsledkem vlastní činnosti. Vlastními náklady se rozumí přímé náklady spojené s výrobou, popřípadě i část nepřímých nákladů, které se k činnosti vztahují. Přímé náklady jsou takové, které se vztahují k určitému druhu výrobku nebo službě a jsou na ně přímo zjistitelné, nepřímé náklady jsou pak společné více druhům výkonů a souvisí s obsluhou a řízením výroby. Za vlastní náklady lze považovat skutečné náklady nebo náklady předem stanovené podle předběžných kalkulací. [3]

3.2.3 Oceňování zásob při vyskladnění

Ideální by bylo, kdyby se spotřebované zásoby evidovaly v cenách, za které byly pořízeny. Protože se však ceny stejných zásob neustále mění, je to v praxi zpravidla nemožné. Proto se pro oceňování výdeje používají povolené metody.

- Metoda FIFO (First In, First Out) – tato metoda používá skutečné ceny, ale uvažuje tak, jako kdyby se vždycky nejdříve spotřebovala zásoba nejstarší
- Ocenění v cenách zjištěných váženým aritmetickým průměrem existují dvě varianty :

a) proměnlivý aritmetický průměr – spočívá v tom, že po každém novém přírůstku určitého druhu materiálu se zjišťuje i nový průměr

b) periodický aritmetický průměr – tato varianta průměr nezjišťuje po každém jednotlivém přírůstku materiálu, ale vypočítá se jediný průměr za určité období ne však delší jeden měsíc. [3]

3.2.4 Účtování zásob

V současné době existují dva způsoby evidence zásob, které se značí způsob A, způsob B. Oba způsoby jsou si rovny, oba mohou být používány všemi účetními jednotkami a dokonce si účetní jednotky mohou vybrat jakým způsobem budou účtovat, který druh zásob. V rámci analytických účtů podle míst uskladnění (odpovědných osob) však může být uplatněn pouze jeden z uvedených způsobů. Zvolené způsoby musí být zaznamenány v účetní směrnici.

- Charakteristika způsobu A :

- a) při pořizování zásob se zpravidla používají účty např. pořízení materiálu – 111 a pořízení zboží - 131
- b) majetkové účty –
  - 112 materiál na skladě
  - 132 zboží na skladě
  - 12. zásoby vlastní výroby

používají se po celé účetní období. K prvnímu dni se na ně zaznamenají počáteční stavy, v průběhu účetního období veškeré úbytky a přírůstky zásob.

- c) zásoby se účtují do nákladů teprve při jejich skutečné spotřebě na účty –
  - 501 spotřeba materiálu
  - 504 prodané zboží
  - 61. změna stavu zásob vlastní výroby

- Charakteristika způsobu B:

- a) tento způsob pořízení zásob vůbec nezná, účty pořízení se nesmí používat.
- b) majetkové účty se používají pouze dva dny v účetním období. K prvnímu dni se na ně zaznamenají počáteční stavy (PS), které tam zůstanou až do konce účetního období. Přírůstky a úbytky se zaznamenávají pouze na skladních kartách. K poslednímu dni účetního období se zúčtují počáteční stavy zásob do nákladů (spotřeba) a konečné zůstatky, které zůstanou na skladních kartách, se zúčtují jako snížení spotřeby nebo-li nákladů.

- c) pořizované zásoby se účtují přímo do spotřeby, tedy do nákladů.
[3]

3.2.5 Inventarizační rozdíly zásob

Podle zákona o účetnictví musí účetní jednotky provádět pravidelné inventarizace, a to k zajištění shody uvedeného stavu zásob v účetnictví se skutečností.

Druhy inventarizace:

- a) fyzická – provádí se u majetku hmotné povahy (zásoby, zboží, materiál, výrobky..)
- b) dokladová - provádí se u položek, které svojí povahou vylučují provedení fyzické inventury (pohledávky, závazky, vkladové účty podniku..). Podstata spočívá v tom, že skutečný stav je ověřen písemným potvrzením od jednotlivých odběratelů, od peněžních ústavů atd.

Inventarizace se provádí:

řádná (pravidelná) - ta se sestavuje k okamžiku sestavení řádné účetní závěrky.

mimořádná - k okamžiku sestavení mimořádné účetní závěrky nebo při změně odpovědného pracovníka.

Při porovnávání účetního stavu se stavem skutečným mohou být zjištěny inventarizační rozdíly, kterými jsou :

- manka – skutečný stav je nižší než účetní stav. Způsob účtování závisí na tom, z jaké příčiny inventarizační rozdíl vznikl. Pokud se tak stane při běžném provozu, bude se účtovat na účet 549 –Manka a škody. V případě, že byl způsoben živelnou pohromou, použije se účet 582 – Škody. Pokud jde o manka a škody zaviněné, nebo jsou zásoby pojištěny, budeme jejich náhradu účtovat do výnosů na účet 648 – Ostatní provozní výnosy nebo na účet 688 – Ostatní mimořádné výnosy.
- přebytky – skutečný stav je vyšší než účetní stav. Přebytky představují např. materiál, který sice ve skladu je, ale nebyl zaúčtován do příjmu. Proto se účtuje jako provozní výnos 648 – Ostatní provozní výnosy se souvztažným zápisem na vrub účtu 112- Materiál na skladě

- přirozené úbytky – pro tyto úbytky si stanoví účetní jednotka svou vnitřní směrnici normy přirozených úbytků zásob, která má platnost pro určité období. Normy musí být řádně odůvodněné při určitých podmínkách. Pokud je zjištěn při inventarizaci úbytek takového materiálu, který nepřesahuje normovanou výši, účtuje se jako spotřeba materiálu (vrub účtu 501 / ve prospěch účtu 112) a úbytek zboží jako prodané zboží (vrub účtu 504 / ve prospěch účtu 132) a je daňově uznaným nákladem. [3]

3.2.6 Oceňování zásob při inventarizaci

Při inventarizaci se také porovnává užitná hodnota zásob s jejich oceněním v účetnictví. Zjišťuje se, zda užitná hodnota zásob odpovídá ocenění v účetnictví. Jedná se tedy o rozdíl evidenční a tržní ceny.

Mohou nastat tyto varianty :

a) zásoby mají vyšší užitnou hodnotu, než je ocenění v účetnictví – v takovém případě se o přírůstku hodnoty zásoby neúčtuje z důvodu respektování zásady bilanční opatrnosti v účetnictví, která brání nadhodnocování majetku. Pokud je mezi cenami významný rozdíl, může tuto skutečnost uvést účetní jednotka v příloze k účetní závěrce.

b) užitná hodnota zásob je nižší než cena zásob vykázaná v účetnictví. V takovém případě se musí zjistit, zda snížení hodnoty je trvalého, nebo dočasného charakteru.

Trvalé snížení hodnoty zásob se zaúčtuje jako škoda na vrub účtu 549 – Manka a škody. Jedná-li se o přechodné snížení hodnoty zásob, vytvoří se na snížení hodnoty opravná položka, a to např. zápisem ve prospěch účtu 191 – Opravná položka k materiálu, nebo 196 – Opravná položka ke zboží, to souvztažně ovlivní náklady na účtu 559 – Změna stavu opravných položek. Je třeba upozornit, že tvorba opravných položek není z hlediska zákona o dani z příjmů daňově uznatelným nákladem.

Účty opravných položek patří mezi tzv. kontra-aktivní účty. Jde o účty, které opravují hodnotu majetkových účtů. V rozvaze je lze najít na straně aktiv u příslušných majetkových účtů, ale částka je se znaménkem -.

Opravné položky se ruší ve třech případech:

- zvýšení tržní ceny.
- přechodné snížení ceny se změní v trvalé.
- zásoba, ke které byla vytvořena opravná položka, byla spotřebována nebo prodána. [3]

3.2.7 Reklamace nakupovaných zásob

Při převzetí zásob se mohou vyskytnout různé nesrovnalosti mezi odběratelem a dodavatelem, např. jiné množství, poškozená zásoba, nižší kvalita, jiná cena atd. Nedostatky se musí zaznamenat na protokol o zjištěných vadách, který je podkladem pro reklamaci. Reklamace se provádí vždy ve smluvních cenách bez daně z přidané hodnoty (DPH).

Dodavatel může na reklamaci reagovat několika způsoby:

- a) pokud ji uzná, pošle odběrateli chybějící zásobu, vymění vadnou, nebo pošle dobropis na reklamovanou částku. Dobropis je faktura s minusovými částkami, o jejichž hodnotu dodavatel snižuje původní fakturu.
- b) neuzná ji, v tomto případě se odběratel buď obrátí na soud, nebo ji odepíše do nákladů.
- c) dodavatel reklamaci částečně uzná a částečně neuzná.

Při účtování reklamace je vyjádřena vůči dodavateli pohledávka (315 – Ostatní pohledávky). [3]

3.2.8 Krátkodobý finanční majetek a jeho klasifikace

V účtové osnově pro podnikatele je pro účtování na finančních účtech vyhrazena 2. účtová třída, kde se soustřeďují rozvahové účty, které mohou být jak aktivní, tak pasivní.

Základním charakteristickým rysem krátkodobého finančního majetku je jeho vysoká likvidnost, bezprostřední obchodovatelnost a smluvená splatnost do jednoho roku vztažená k okamžiku uskutečnění účetního případu.

Krátkodobým finančním majetkem se rozumí:

- a) hotovost (peníze, poukázky, šeky)
- b) účty v bankách (vkladové účty – běžné a termínované účty v českých korunách, běžné a termínované devizové účty)
- c) ceniny (kolky, poštovní známky..)
- d) majetkové cenné papíry a podíly určené k obchodování do jednoho roku od jejich pořízení
- e) dluhové cenné papíry určené k obchodování do jednoho roku od jejich pořízení (směnky, pořízené za účelem obchodování, dluhopisy)
- f) dluhové cenné papíry se splatností do jednoho roku držené do splatnosti (vkladové listy, obligace, úrokové a dividendové talony, pokladniční poukázky)
- g) vlastní akcie, vlastní dluhopisy a také vlastní obchodní podíly. [4]

3.2.9 Oceňování krátkodobého finančního majetku

- k okamžiku uskutečnění účetního případu
- peněžní prostředky a ceniny jmenovitými hodnotami,
- majetkové cenné papíry k obchodování pořizovacími cenami, včetně nákladů související s pořízením (poplatky, provize, ap.)

U stejného druhu cenných papírů při úbytku oceňujeme cenou zjištěnou váženým aritmetickým průměrem cen pořízení nebo metodou FIFO.

- ke konci rozvahového dne nebo k jinému okamžiku
- Reálnou hodnotou se oceňují:
cenné papíry určené k obchodování na veřejných trzích i mimo veřejné trhy, ostatní realizovatelné cenné papíry. [4]

3.2.10 Účtování o krátkodobém finančním majetku

Na účtu Pokladna, který je veden ve druhé účtové skupině pod číslem 211, se evidují především peníze v hotovosti, součástí jsou i nasáčkované výplaty mezd a sociálních dávek, pokud nebyly vyplaceny ve výplatní den. Dále zde je možné nalézt poukázky a šeky přijaté místo hotových peněz. O pohybu hotovosti se účtuje na základě příjmových a výdajových pokladních dokladů.

Účet 213 – Ceniny tvoří evidenci poštovních známek, dálničních známek, kolků, telefonních a ostatních karet. Ceniny, které jsou svěřené do rukou pracovníků k použití na předem stanovené účely se účtují do doby vyúčtování jako pohledávky za zaměstnanci nebo společníky.

U Bankovních účtů - 221 jde zejména o běžné a vkladové účty v českých korunách nebo v cizích měnách. O pohybech na těchto účtech se účtuje podle bankovních výpisů. Vkladové bankovní účty bývají zpravidla s aktivními zůstatky, pasivní zůstatek může být v případě čerpání kontokorentního úvěru aj.

Majetkové cenné papíry k obchodování – 251 a dluhové cenné papíry k obchodování - 253 jsou pořízené za účelem obchodování s nimi s cílem dosahovat zisk z cenových rozdílů. Analytická evidence se vede podle jednotlivých druhů cenných papírů.

Dluhové cenné papíry se splatností do jednoho roku držené do splatnosti - 256 jsou založeny na úvěrovém vztahu mezi dlužníkem a věřitelem. U úrokových cenných papírů musí dlužník majiteli uhradit nejen jmenovitou hodnotu cenného papíru, ale i splatný úrok.

Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly – 252 jsou evidovány v souladu s právními předpisy. Vlastní dluhopisy – 255 jedná se o dluhopisy, které nebyly prodány nebo úmyslně vykoupěny. Účetní jednotka je může mít v držení také jen v souladu s právními předpisy. [4]

3.2.11 Pohledávky

Pohledávku lze definovat jako právo fyzické nebo právnické osoby (věřitele) požadovat po druhé osobě (dlužníkovi) splacení dluhu. Mezi těmito osobami vzniká závazkový vztah. Pohledávky se v účetnictví oceňují jmenovitou hodnotou, tím se myslí cena, kterou měly pohledávky k okamžiku uskutečnění účetního případu podle kupní síly peněžní jednotky. V podvojném účetnictví se účtuje již na základě faktur, nikoli až na základě plateb. Současné předpisy umožňují tyto pohledávky odepisovat do daňových nákladů. U pohledávek splatných od roku 1996 se navíc požaduje, aby je poplatník aktivně uplatňoval u soudu. V průběhu několika let lze tyto pohledávky odepsat stoprocentně. V podvojném účetnictví odepisováním pohledávek podnikatel snižuje jejich hodnotu zachycenou v účetnictví. Proto je třeba jejich původní hodnotu evidovat ještě mimo účetnictví.

Pohledávky z obchodního styku zahrnují –

- pohledávky za odběrateli
- pohledávky spojené s používáním směnek
- pohledávky za eskontované cenné papíry
- pohledávky z titulu poskytnutých provozních záloh dodavatelům
- jiné pohledávky. [4]

3.2.12 Neuhrazené pohledávky

Problém neuhrazených pohledávek lze v účetnictví řešit pomocí dvou nástrojů:

- odpisem pohledávky do nákladů,
- změnou pohledávky na nižší cenu pomocí opravné položky.

Otázka promlčení pohledávek je řešena především obchodním zákoníkem, podle kterého činí doba promlčení 4 roky. Promlčecí doba přestane běžet, pokud věřitel zahájí soudní vymáhání pohledávky. Pokud dlužník písemně uzná svůj závazek, běží nová promlčecí lhůta

od data uznání opět 4 roky. Promlčení pohledávek má význam pro tvorbu zákonných opravných položek. Zákonné opravné položky se tvoří pouze k nepromlčeným pohledávkám. Pohledávku je nutné odepsat před uplynutím promlčecí lhůty. Při odpisu bude daňově uznatelná část pohledávky pouze do výše vytvořené zákonné opravné položky. Zbývající část nebude daňovým nákladem. Pohledávky v cizí měně je nutno vyjádřit v účetnictví jak v cizí měně, tak i v českých

korunách. Pro přepočtení cizí měny lze použít kurzu ČNB, který používá podnik. [4]

3.3 Daňová evidence

3.3.1 Charakteristika daňová evidence

Novelou zákona o účetnictví, která vstoupila v platnost od 1.1.2004, bylo nahrazeno jednoduché účetnictví daňovou evidencí. I když tato novela s jednoduchým účetnictvím již nepracovala, byla dána fyzickým osobám, prokazujícím povinnosti pro daňové účely, možnost přechodného období. Toto přechodné období poskytlo možnost postupného přechodu na daňovou evidenci.

Daňová evidence je určena pro ty subjekty, které nejsou účetními jednotkami ve smyslu zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Zabývá se jí zákon o dani z příjmů.

Daňová evidence je mnohem méně administrativně náročná než jednoduché účetnictví. Klade podstatně nižší nároky na technické vybavení a po metodické stránce je značně jednodušší. Podle zásady jednoduchosti zachycuje pouze peněžní toky, které bezprostředně souvisejí s podnikáním a stav majetku a závazků podnikatele na konci zdaňovacího období. Forma daňové evidence není výslovně předepsána, uložena je pouze povinnost, která říká, že se musí uchovávat daňová evidence za všechna zdaňovací období, pro která ještě neskončila lhůta pro vyměření daně stanovená zákonem o daních z příjmů. [5]

Které knihy používat v daňové evidenci

Deník příjmů a výdajů

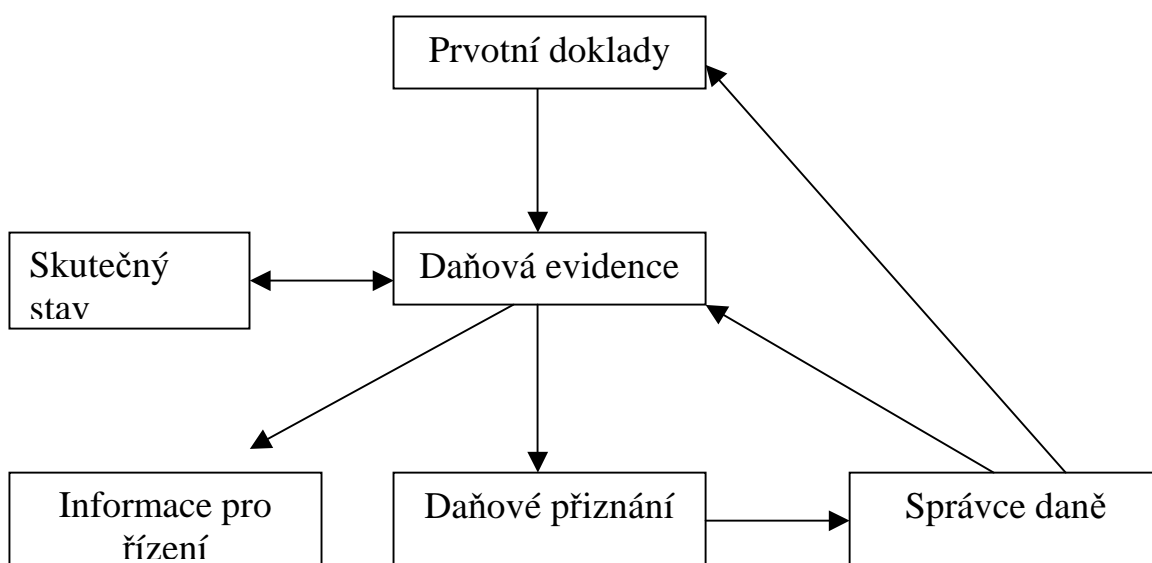
Nejdůležitější knihou je deník příjmů a výdajů. Není zde potřeba rozlišovat zda se jedná o příjmy či výdaje v hotovosti nebo na bankovních účtech, také se nemusí dopočítávat průběžné zůstatky v hotovosti nebo v bance. Avšak v jednoduchém účetnictví tomu tak v peněžním deníku bylo. Na druhou stranu je povinnost rozlišovat příjmy a výdaje daňově účinné a neúčinné.

Kniha pohledávek a závazků

Lze vést jen jednu knihu pohledávek a jednu knihu závazků, a to pro všechny subjekty, se kterými podnikatel spolupracuje. Nebo naopak pro každý či jen některý subjekt vlastní individuální knihu. Rozhodnutí záleží zcela na podnikateli. [6]

3.3.2 Cíl daňové evidence

Daňová evidence slouží primárně ke zjištění základu daně z příjmů. Na základě těchto informací se zpracovává daňové přiznání. Lze hovořit i o užitku pro ekonomické rozhodování podniku, k němu dochází při průběžném vedení evidence, neboť poskytuje přehled o stavu a pohybu majetku a závazků podnikatele. Daňová evidence se stejně jako účetnictví opírá o prvotní doklady, které jsou dále tříděny a sumarizovány. [5]

[Daňová evidence podnikatelů 2008, Sedláček J.]

3.3.3 Zásoby a jejich evidence

Vymezení zásob v daňové evidenci je stejné jako v účetnictví, řídí se tedy také prováděcí vyhláškou k zákonu o účetnictví, která je směrodatná i pro daňovou evidenci. K evidování se používají nejčastěji skladní karty. Podnikatel by měl u této evidence zvažovat míru podrobnosti, neboť podrobná evidence mu bude nepochybně způsobovat vyšší náklady a ztrátu času, kterou by mohl využít efektivněji. Výdaje spojené s pořízením zásob se zachycují v deníku příjmů a výdajů při jejich úhradě a mohou být podle potřeby podnikatele podrobněji upřesněny. Odděleně by se měly evidovat darované zásoby, u kterých postačí samostatná karta takových zásob.

V evidenci zásob je vhodné, aby podnikatel zachytil :

- název nebo popis daného majetku
- datum pořízení
- pořizovací cenu
- počet jednotek daného majetku
- datum a způsob vyřazení.

Specifická situace nastává tehdy, skladuje-li podnikatel materiál dodaný zákazníkem ke zpracování nebo opravám. V takovém případě se majetek neeviduje na kartách zásob, nýbrž v knize pohledávek a závazků. [5]

Provozuje-li podnikatel činnost, při které je obtížné vedení skladních karet podle jednotlivých položek zásob, např. při provozování maloobchodní činnosti, kdy podnikatel prodává potraviny, se mohou pro evidenci používat i jiné vhodné způsoby, např. kontrola korunou.

Tento způsob záznamu musí být podnikatelem srozumitelně popsán a uložen jako daňová písemnost. [6]

3.3.4 Krátkodobý finanční majetek

Patří mezi majetek, který zákon o daních z příjmů nedefinuje a odvolává se na účetní předpisy. Jeho součástí jsou –

- peníze v korunové nebo valutové pokladně,
- ceniny,

- účty v bankách (korunové, devizové),
- krátkodobé cenné papíry, jako např. cenné papíry určené k obchodování, které podnikatel pořizuje za účelem dosažení zisku z cenového rozdílu v časovém horizontu do jednoho roku, dluhové cenné papíry se splatností jeden rok a kratší a ostatní krátkodobé cenné papíry a podíly a nakoupené opční listy.

3.3.4.1 Korunová pokladna

Zákon o daních z příjmů sice neukládá fyzickým osobám, které mají příjmy z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti, povinnost vést fyzicky pokladní hotovost, ale je třeba o ní vést daňovou evidenci. Záleží na podnikateli, jaký způsob zvolí, většinou je vybrán ten, který podnikateli vyhovuje nejvíce. Korunovou pokladnu je v zásadě možné vést dvěma způsoby, jednak v deníku příjmů a výdajů nebo samostatně za jednotlivé pokladny.

3.3.4.2 Valutová pokladna

Podobně jako korunová pokladna by měla poskytovat přehled o stavu a pohybu měny. Valuty lze evidovat taktéž dvěma způsoby. Buď bude podnikatel přepočítávat příjmy a výdaje na české koruny již během zdaňovacího období kursem devizového trhu, nebo pevným kursem a nebo pokud si vybere druhý způsob evidence, tak bude přepočítávat jednotným kursem, a to až po skončení zdaňovacího období.

3.3.4.3 Ceniny

Jsou součástí hotovostního platebního styku a evidovat by se měly tak, aby měl podnikatel na konci období možnost zjistit jejich stav a porovnat je tak se stavem skutečným. Je potřeba s nimi zacházet jako s penězi a vést tedy doklady o jejich příjmu a výdaji.

3.3.4.4 Korunové bankovní účty

Evidují se do deníku příjmů a výdajů a lze takto učinit až na základě bankovních výpisů, které si může podnikatel nechat posílat v pravidelných časových intervalech nebo po každé bankovní transakci. Zapisování do deníku se doporučuje ihned po obdržení výpisu, jelikož deník je veden chronologicky.

3.3.4.5 Devizové bankovní účty

Na základě těchto účtů se přijímají a vydávají cizí měny v rámci bezhotovostního styku. Stav a pohyb cizí měny v korunách lze uvádět ihned po každém výpisu, nebo až na konci zdaňovacího období po obdržení výpisu posledního.

3.3.4.6 Krátkodobé cenné papíry

Patří sem cenné papíry, které jsou v držení kratší dobu než jeden rok. Člení se na dvě skupiny :

- majetkové cenné papíry mezi které patří především akcie a podílové listy. Přinášejí nárok podílet se na rozhodování, podnikání aj. Nezakládají však nárok majiteli na vrácení částky ve výši investovaného kapitálu, v případě zániku kapitálové společnosti.

- Dluhové cenné papíry, které vycházejí ze vztahu mezi věřitelem a dlužníkem. Příjmy z držby těchto cenných papírů je tvořen buď úrokem nebo diskontem. Do této skupiny jsou řazeny obligace, pokladniční poukázky, depozitní certifikáty, zástavní listy aj. [5]

3.3.5 Evidence pohledávek

Podnikatel si může zvolit způsob a rozsah evidence ve vazbě na rozsah a složitost podnikatelské činnosti, kterou se zabývá. V každém případě však tato evidence musí obsahovat takové údaje, které umožní pohledávku identifikovat z hlediska obsahu a tím zajistit správné prokázání základu daně.

Jedná se především o tyto informace –

- a) uvedení na základě čeho dané pohledávky vznikly (PFA, poskytnuté zálohy, bankovní úvěr..)

- b) vůči komu vznikly

- c) kdy a jak byly vypořádány (v hotovosti, bezhotovostním převodem)

d) ocenění v Kč

e) případně jiné důležité skutečnosti.

Zákon o daních z příjmů stanoví fyzickým osobám, které vedou daňovou evidenci, povinnost zjišťovat k poslednímu dni zdaňovacího období skutečný stav pohledávek. V daňové evidenci se pohledávky objeví až na základě úhrad faktur, pohledávka se nedostává do příjmů. Odepisování pohledávek proto u těchto podnikatelů nepřichází v úvahu. [5]

3.4 Mezinárodní účetní standardy IFRS

3.4.1 Vznik a charakteristika

IFRS, tj. International Financial Reporting Standards – Mezinárodní standardy pro finanční reportování, byly přijaty evropským parlamentem v roce 2002 jako jediný evropský systém finančního reportování.

V blízké budoucnosti by mělo dojít ke sjednocení účetní legislativy s mezinárodními účetními standardy IFRS. Evropská unie již zahájila proces harmonizace v rámci svých členských států.

Systém IFRS je odlišného charakteru než české účetní standardy. Rozdíl je patrný v tom, že nejde o klasický „účetní systém“, ale o informační. Firma si stanoví vlastní účtovou osnovu, vytvoří si výkazy a povinně vytvoří postup, který věrně a pravdivě zobrazí skutečnost.

V české účetní legislativě jsou tyto standardy zakotveny v § 19 23a zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, v platném znění.

Přechod představuje pro společnosti možnost změny způsobu vnímání a hodnocení těchto společností především investory, ale také konkurencí. Fáze přechodu obnáší více změn, jedná se o řadu odlišných požadavků, které jsou kladeny na zveřejňování informací a finanční účetnictví.

IFRS si v určitých oblastech vyžádá znalost účetních postupů, které nebyly pro některé pracovníky dosud známy. Příkladem lze uvést účtování investic do nemovitostí, finančního leasingu atd. Zkušební systém je třeba předem vyzkoušet v testovacím období. [8]

3.4.2 Faktory ovlivňující rozdíly mezi IFRS a ČÚL

Česká účetní legislativa (ČÚL) je založena na pravidlech, zatímco standardy IFRS spíše na principech.

ČÚL vychází z předpokladu, že nekonsolidovaná účetní závěrka je účetní závěrkou primární. Pohled IFRS se liší, uvádí, že prvotním zdrojem informací je konsolidovaná účetní závěrka, zatímco nekonsolidovanou lze v případě nutnosti připojit jako dodatečnou informaci.

ČÚL neobsahuje úplný koncepční rámec, zejména ve vztahu k těmto prvkům:

- popis jednotlivých součástí účetní závěrky a jejich definic
- koncepční diskuse o základních účetních konceptech, na jejímž základě by měla být propracována účetní závěrka
- výchozí předpoklady pro kvalitu informací, jež by měla účetní závěrka obsahovat.

Česká daňová základna vychází z ČÚL. V praxi následkem toho vzniká mnoho odhadů při zpracování výkazů činěno s ohledem na potenciální daňové důsledky příslušného účetního postupu. To může vést k situaci, kdy se bude brát zřetel na daňového ohledy, nikoli na to, jak má vypadat poctivé a věrné zobrazení transakce v její podstatě.

Srovnání mezi oběma systémy je relativně obtížné a někdy těžko realizovatelné. Základní odlišností v účtování zásob mezi IFRS a českými účetními standardy je, že v rámci IFRS se účtují v pořizovací ceně nebo čisté realizovatelné hodnotě, je-li nižší. Pro stanovení ceny se používají dvě metody. První metoda tzv. FIFO (first in - first out) a druhá metoda váženého aritmetického průměru. Avšak metoda LIFO není povolena. LIFO bylo bráno jako řešení alternativní a tvůrci mezinárodních účetních standardů tuto metodu příliš nepodporovali. Také uvádění zvláštních požadavků na zveřejňování určitých údajů při používání této techniky přispělo k jejímu zrušení, které nabylo účinnosti spolu s novelou 1.1.2005. Dále oprava ocenění je požadována pro následné zvýšení hodnoty zásob, jejichž hodnota byla dříve snížena. A za poslední zmínku stojí uvést, že výpůjční náklady spojené s pořízením zásob, které jsou způsobilými aktivy, se kapitalizují.

České standardy jsou v tomto ohledu srovnatelné s IFRS, avšak výpůjční náklady spojené se zakoupenými zásobami se nekapitalizují. [8]

Příklad na výpočet hodnoty zásob a hrubého zisku metodou FIFO a LIFO

<i>nakoupeno</i>		<i>Kč</i>	<i>prodáno</i>		<i>Kč</i>
<i>leden</i>	<i>20 ks po 2000,-</i>	<i>40 000,-</i>			
<i>květen</i>	<i>16 ks po 2 100,-</i>	<i>33 600,-</i>	<i>červen</i>	<i>16 ks po 4 000,-</i>	<i>64 000,-</i>
<i>září</i>	<i>30 ks po 1900,-</i>	<i>57 000,-</i>	<i>prosinec</i>	<i>24 ks po 4 200,-</i>	<i>100 800,-</i>

[Účetnictví podle IAS/IFRS 2007, Hinke J.]

a) hodnota zásob metodou FIFO

<i>Hodnota nákladů</i>		<i>Hodnota výnosů</i>		<i>Zisk</i>	
<i>16 ks * 2 000 = 32 000,-</i>		<i>16 ks * 4 000 = 64 000,-</i>		<i>Výnosy</i>	<i>164 800,-</i>
<i>4 ks * 200 = 8 000,-</i>		<i>24 ks * 4 200 = 100 800,-</i>		<i>Náklady</i>	<i>81 200,-</i>
<i>16 ks * 2 100 = 33 600,-</i>				<u><i>Zisk</i></u>	<i>83 600,-</i>
<i>4 ks * 1 900 = 7 600,-</i>					
<u><i>Celkem</i></u>	<i>81 200,-</i>		<i>164 800,-</i>		

*Hodnota zásob 26 zbylých kusů má hodnotu 49 400,-
26 * 1 900 = 49 400,-*

b) hodnota zásob metodou LIFO

Hodnota nákladů	Hodnota výnosů	Zisk
16 ks * 2 100 = 33 600,-	16 ks * 4 000 = 64 000,-	Výnosy 164 800,-
24 ks * 1 990 = 45 600,-	24 ks * 4 200 = 100 800,-	Náklady 79 200,-
<u>Celkem</u>		<u>Zisk</u> 85 600,-
	79 200,-	164 800,-

Hodnota zásob - 6 ks bude mít hodnotu 11 400,- (6 * 1900,-)
- 20 ks bude mít hodnotu 40 000,- (20 * 2000,-)

3.4.3 Oceňování podle IAS 2

Zásoby jsou oceňované v rámci pořizovacích nákladů, tedy pořizovací cenou a nebo čistou realizovatelnou hodnotou, to je odhadnutá prodejní cena v běžném podnikání snižená o odhadnuté náklady na dokončení a odhadované náklady nutné k uskutečnění prodeje.

Náklady na nákup

Tyto náklady obsahují cenu pořízení, dovozní cla a jiné daně, náklady na manipulaci, dopravné a ostatní náklady, které jsou přímo přiřaditelné k pořízení zboží, služeb a materiálu.

Při oceňování pořizovaných zásob může dojít ke komplikacím s náklady, s jejichž vynaložením je spojeno více druhů aktiv. Příkladem lze uvést dopravné.

Náklady na přeměnu

Zahrnují přímé výrobní náklady zaměřené na přeměnu materiálu na nedokončenou výrobu a posléze na výrobky. Dále výrobní režii rozdělenou na variabilní a fixní náklady.

Fixní část je alokována na základě normální úrovně kapacity výrobního zařízení. Při stanovení běžné kapacity je potřeba brát v úvahu čas věnovaný údržbě. Při výrobě menšího objemu výrobků, než je kapacita, podíl režie aktivované do ceny zásob se nezvyšuje. Nepřiřazená část režie je vykázána jako náklady období.

Naopak v případě zvýšené kapacity nad úroveň vytížení je fixní režie na jednotku snižována.

Výsledkem výroby může být více druhů výrobků, např. hlavní produkt spolu s vedlejšími. Pokud nejdou zjistit náklady na přeměnu jednotlivých druhů výrobků, jsou jim přiřazeny pomocí rozvrhové základny. Vedlejší produkty bývají většinou svou povahou nevýznamné, v tomto případě se oceňují čistou realizovatelnou hodnotou, tímto jsou sníženy náklady hlavního produktu.

Ostatní náklady na pořízení

Řadí se sem náklady, které byly vynaložené na dopravu zásob na současné místo a do současného stavu. (např. náklady spojené s návrhem produktů určených konkrétním zákazníkem).

V některých případech se do ocenění zásob zahrnují výpůjční náklady, které jsou upraveny standardem IAS 23 – Výpůjční náklady.

Výše uvedené druhy nákladů dohromady spolu tvoří náklady na pořízení zásob.

ČÚL (česká účetní legislativa)

V českých standardech nemusí být do nákladů na zpracování zahrnuta výrobní režie. Zásoby s krátkodobým cyklem je možné oceňovat jen v položkách přímých materiálových nákladů. Avšak některé typy s dlouhodobým cyklem umožňují zahrnutí správních režie. Dále neobsahují pokyny přiřazení režijních nákladů, řešení nadměrného ani nedostatečného využití kapacity.

Ostatní požadavky v české účetní legislativě jsou ve shodě s IFRS. [7]

3.4.4 Techniky ocenění pořizovacích nákladů

a) metoda standardních nákladů – zde je zohledněna běžná úroveň spotřeby materiálu, práce, kapacitního využití a účinnosti. Dochází k pravidelnému ověřování a vychází z principů manažerského účetnictví.

b) metoda maloobchodního prodeje – využívá se při ocenění zásob velkého počtu rychle se obměňujících položek s podobnými maržemi, prakticky u nich nelze aplikovat jiné kalkulační metody ocenění. Zásoby se sledují v prodejních cenách, které jsou snižované o průměrné marže. [7]

Příklad na ocenění metodou maloobchodního prodeje

Položka	Pořizovací cena v mil. Kč	Maloobchodní cena v mil. Kč
PS zboží	45	66
Nakoupené zboží	255	375
Zboží k prodeji	300	441
Odečet prodaného zboží		225
KS zboží v maloobch. cenách		216
Poměr (PC/PMC)	300 / 441 = 68, 03 %	
KS zboží v PC	146, 95	

[Účetnictví podle IAS/IFRS 2007, Hinke J.]

3.4.5 Definice zásob v porovnání IFRS a ČÚL

V rámci mezinárodních standardů IFRS jsou za zásoby považovány :

- a) aktiva držená za účelem prodeje v běžném prostředí
- b) aktiva ve výrobním procesu, určená k prodeji
- c) nebo jako aktiva ve formě materiálu nebo obdobných dodávek, které se spotřebují ve výrobním procesu nebo při poskytování služeb

Česká účetní legislativa (ČÚL)

Vyhláška neobsahuje žádné definice, zásoby jsou popsány jen v rámci definic obsahu jednotlivých rozvahových položek. I přesto, že tyto definice vlastní jinou formu, jsou vztahovány k podobným položkám.

Dalo by se tedy říci, že definice týkající se zásob jsou v obou systémech podobné. [7]

3.4.6 Finanční majetek v IFRS

V systému IFRS je řešen dvěma standardy, a to:

- a) IAS 32 – Finanční nástroje (zveřejňování a prezentace)
- b) IAS 39 – Finanční nástroje (účetování a oceňování)

Dle definic IAS 39 lze finanční nástroje rozdělit do čtyř základních kategorií finančních aktiv:

- a) Finanční aktiva oceňované v reálné hodnotě (tzv. fair value) – tato aktiva jsou určena k obchodování. Při prvotním zaúčtování je možné do této kategorie zaúčtovat prakticky jakékoliv peněžní aktivum.
- b) Finanční investice držené do splatnosti – pořízené s úmyslem držet je do splatnosti. Jsou to aktiva s pevně stanovenými platbami a pevnou splatností
- c) Půjčky a pohledávky – nejsou kótované na aktivním trhu, platby mohou být pevné i proměnlivé.
- d) Realizovatelná finanční aktiva – do této kategorie se řadí aktiva, nezařazená do žádné jiné kategorie. Jsou držena z různých investičních, obchodních a strategických důvodů. [7]

3.4.7 Pohledávky v IFRS

V rámci IFRS neexistuje standard, který by řešil pohledávky samostatně. Dílčí řešení je obsaženo v těchto standardech :

- a) IAS 18 – Výnosy
- b) IAS 32 - Finanční nástroje (zveřejňování a prezentace)
- c) IAS 39 – Finanční nástroje (účetování a oceňování)

Nedobytné pohledávky, označované také jako rizikové, řeší IFRS dvěma metodami.

Tou první je metoda přímého odpisu. V tomto případě se pohledávka odepisuje do nákladů až když je opravdu jisté, že firma už své peníze od odběratele nezíská.

Druhou metodou, a to metodou odpočtu se v každém účetním období zaúčtuje do nákladů výše odhadnutých nedobytných pohledávek Odhad může být stanoven procentem z celkových bezhotovostních prodejů a nebo procentem nedobytných pohledávek, které jsou rozdělené dle jejich stáří. [7]

Příklad na použití metody stáří pohledávek

Položka	Počet dnů po splatnosti				
	Méně než 30	30 až 90	90 až 120	Více než 120	Celkem
Celkové pohledávky	8 000 000	6 000 000	3 000 000	1 000 000	18 000 000
Nedobytné pohledávky v %	0,8	2,8	18	38	--
Nedobytné pohledávky v Kč	64 000	168 000	540 000	380 000	1 152 000

[Účetnictví podle IAS/IFRS 2007, Hinke J.]

4 Diskuze

Pro vedení podnikatelské činnosti se nabízí otázka, musí vést každý podnikatel podvojný účetnictví?

Podnikatel se stává účetní jednotkou za předpokladu, že je zapsán v obchodním rejstříku, jeho obrat za předcházející kalendářní rok přesáhl 15 milionů korun, nebo mu tuto povinnost ukládá zvláštní právní předpis. Také ho může vést na základě vlastního rozhodnutí. V ostatních případech stačí vést daňovou evidenci.

Daňová evidenci může být zcela jednoduchá. Nevymezuje povinné náležitosti daňového dokladu, musí být však průkazná a tou se stává tehdy, lze-li zápisy doložit odpovídajícím způsobem a odpovídá-li skutečnému stavu majetku a závazků. Doklad by měl obsahovat alespoň několik podstatných informací, jako je označení, obsah transakce, peněžní částka, datum pro uskutečnění transakce a vyhotovení dokladu a v neposlední řadě podpis oprávněné osoby.

Volnost je podnikatelům ponechána i v okamžiku, kdy se do evidence zapisují jednotlivé případy, až na evidenci k dílčímu základu daně, kdy je poplatník povinen vést záznamy o příjmech a skutečných výdajích v časovém sledu.

Oproštění od účetních pravidel a možnost, aby si každý v rámci zákona evidoval svůj majetek, příjmy a výdaje podle svého, je částečně přínosem, ale může činit i značné potíže. Základním rozdílem mezi daňovou evidencí a podvojným účetnictvím je především okamžik, kdy dochází k zaznamenání transakce. V daňové evidenci je rozhodující pohyb peněz (příjem-výdaj). Jelikož daňová evidenci nezná náklady a výnosy, zaměřuje se pouze na příjem a výdaj. Naopak pro účetnictví je rozhodující okamžik, kdy transakce nastala. Účtuje se věcné a časové hledisko, tedy o nákladech a výnosech.

Pro vedení účetnictví jsou v zákoně o účetnictví pevně stanovené účetní knihy. Patří sem hlavní kniha, kniha analytických účtů, deník a kniha podrozvahových účtů.

V daňové evidenci nejsou předepsány knihy majetku a závazků, ani karty majetku jako to bylo dříve v jednoduchém účetnictví.

Rozdíl lze také spatřovat v rozsahu vedení. V daňové evidenci je jen jeden, naopak účetnictví lze vést v rozsahu plném nebo zjednodušeném. Vedení účetnictví v plném rozsahu znamená, že účetní závěrka musí být ověřena auditorem. Účetní jednotka, která vede účetnictví ve zjednodušeném rozsahu má ulehčenou práci, neboť umožňuje nepoužití některých účetních metod nebo postupů. Zjednodušení spočívá především v možnosti účtovat v jedné účetní knize, účtový rozvrh omezit jen na účtové skupiny, výkazy vést také ve zjednodušené podobě. Smyslem těchto úlev je zjednodušit vedení účetnictví.

Uvedení příkladu

Podnikatel provozující hostinec realizoval v srpnu loňského roku 2009 tyto hospodářské operace:

1. Podnikatel vložil do firemní pokladny částku 15 000 Kč ze soukromých prostředků. (2.8.2009)
2. Koupil od dodavatele Pešek s.r.o. na fakturu suroviny na výrobu obědů za 13 000 Kč. (5.8.2009)
3. Převzetí surovin na sklad
4. Ve lhůtě splatnosti uhradil hotově celý závazek 13 000 Kč.
5. Zaplatil za reklamu v časopise hotově 1 000 Kč. (16.8.2009)
6. Připravil svatební hostinu a vystavil fakturu na 10 000 Kč. (20.8.2009)
7. Otec nevěsty uhradil podnikateli hotově celou pohledávku 10 000 Kč.
8. Podnikatel si vybral z pokladny pro své soukromé potřeby 5 000 Kč. (25.8.2009)
9. Vyrobil, resp. uvařil 200 obědů v prodejní ceně celkem 20 000 Kč.
10. Obědy byly prodány všechny, utržil tedy 20 000 Kč.
11. Podnikatel zaplatil 26.8.2009 - zdravotní pojištění v částce 1 000 Kč.
- sociální pojištění v částce 1 100 Kč.
12. Rozhodl se nakoupit počítače do provozovny od Perfect s.r.o. na fakturu za 45 000 Kč. Doprava a instalace je součástí ceny. (27.8.2009)
13. Převod počítačů do SMV
14. Krátce po vystavení faktury uhradil svůj závazek z operace 12.
15. Podnikateli byly připsány na běžný účet úroky v hodnotě 300Kč. (29.8.2009)
16. Restaurace Jasmín ze sousedního města od něj odebrala na fakturu 5 sudů piva v hodnotě 8 000Kč. (29.8.2009)
17. Podnikateli byla splacena pohledávka za sudy ve lhůtě splatnosti.

Pozn: Podnikatel je FO, uplatňuje daňovou evidenci a je neplátcem DPH.

Daňová evidence - Deník příjmů a výdajů

<i>Datum</i>	<i>Doklad</i>	<i>Popis</i>	<i>Příjmy nedaňové</i>	<i>Výdaje nedaňové</i>	<i>Příjmy daňové</i>	<i>Výdaje daňové</i>	<i>Příjmy §8</i>
2.8.2009	PD1	Vklad do firmy	15 000,-				
11.8.2009	VD1	Úhrada faktury za suroviny				13 000,-	
16.8.2009	VD2	Reklama v časopise				1 000,-	
24.8.2009	PD2	Úhrada pohledávky za hostinu			10 000,-		
25.8.2009	VD3	Výběr hotovosti z poklady		5 000,-			
25.8.2009	PD3	Tržby za obědy			20 000,-		
26.8.2009	VBÚ1	Úhrada ZP		1 000,-			
26.8.2009	VBÚ2	Úhrada SP		1 100,-			
29.8.2009	VD4	Zaplacena faktura za DHM		45 000,-			
29.8.2009	VBÚ3	Úroky na běžném úctu					300,-
31.8.2009	PD4	Splacení pohledávky za sudy			8 000,-		

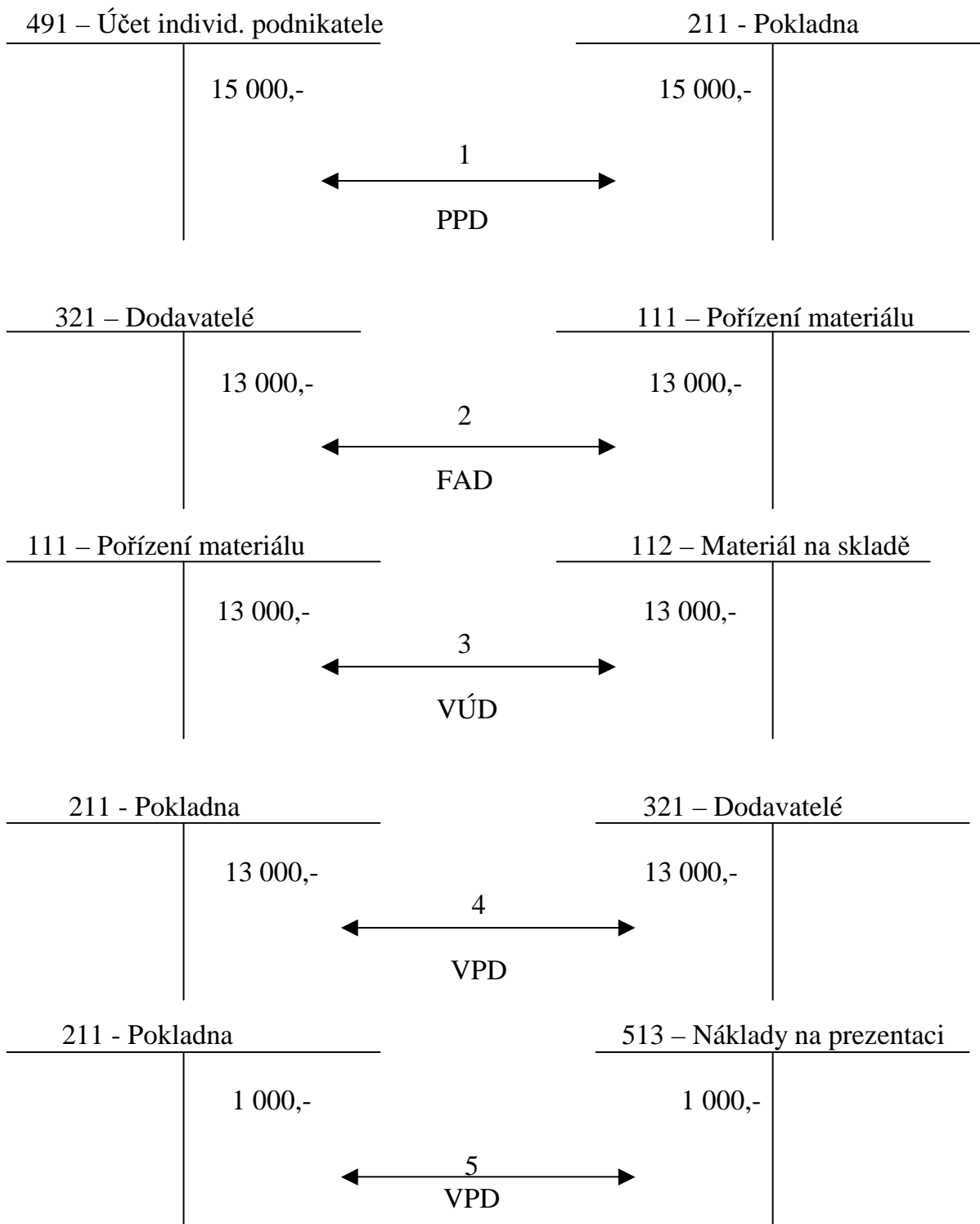
Kniha pohledávek

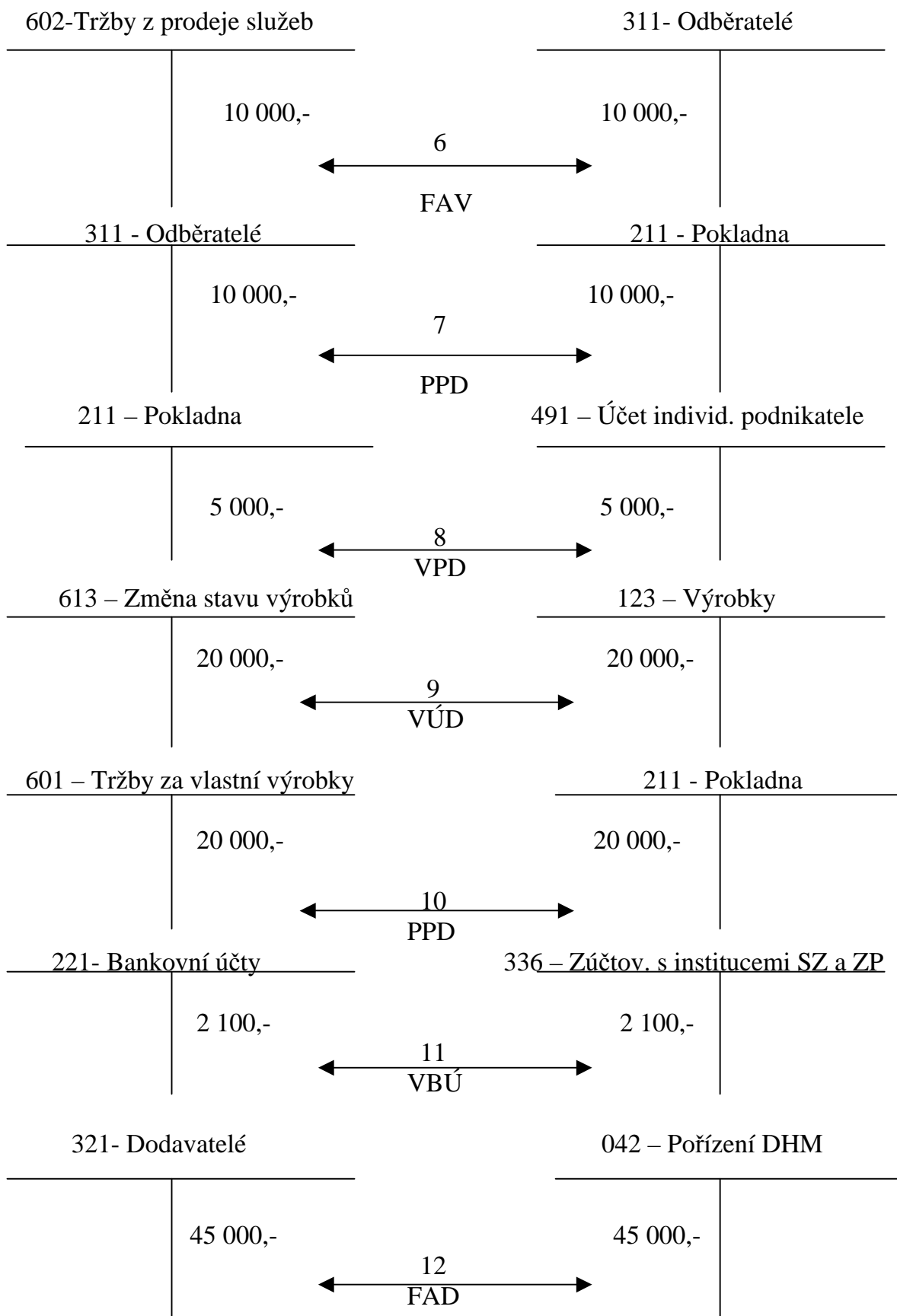
<i>Datum vystavení</i>	<i>Číslo faktury</i>	<i>Text</i>	<i>Odběratel-dlužník</i>	<i>Částka celkem v Kč</i>	<i>Datum splatnosti</i>	<i>Uhrazeno dne</i>	<i>Číslo dokladu</i>
20.8.2009	133/09	Příprava svatební hostiny	Objednavatel	10 000,-	3.9.2009	24.8.2009	VF 133
29.8.2009	151/09	Prodej sudů piva	Restaurace Jasmín	8 000,-	12.8.2009	31.8.2009	VF 151

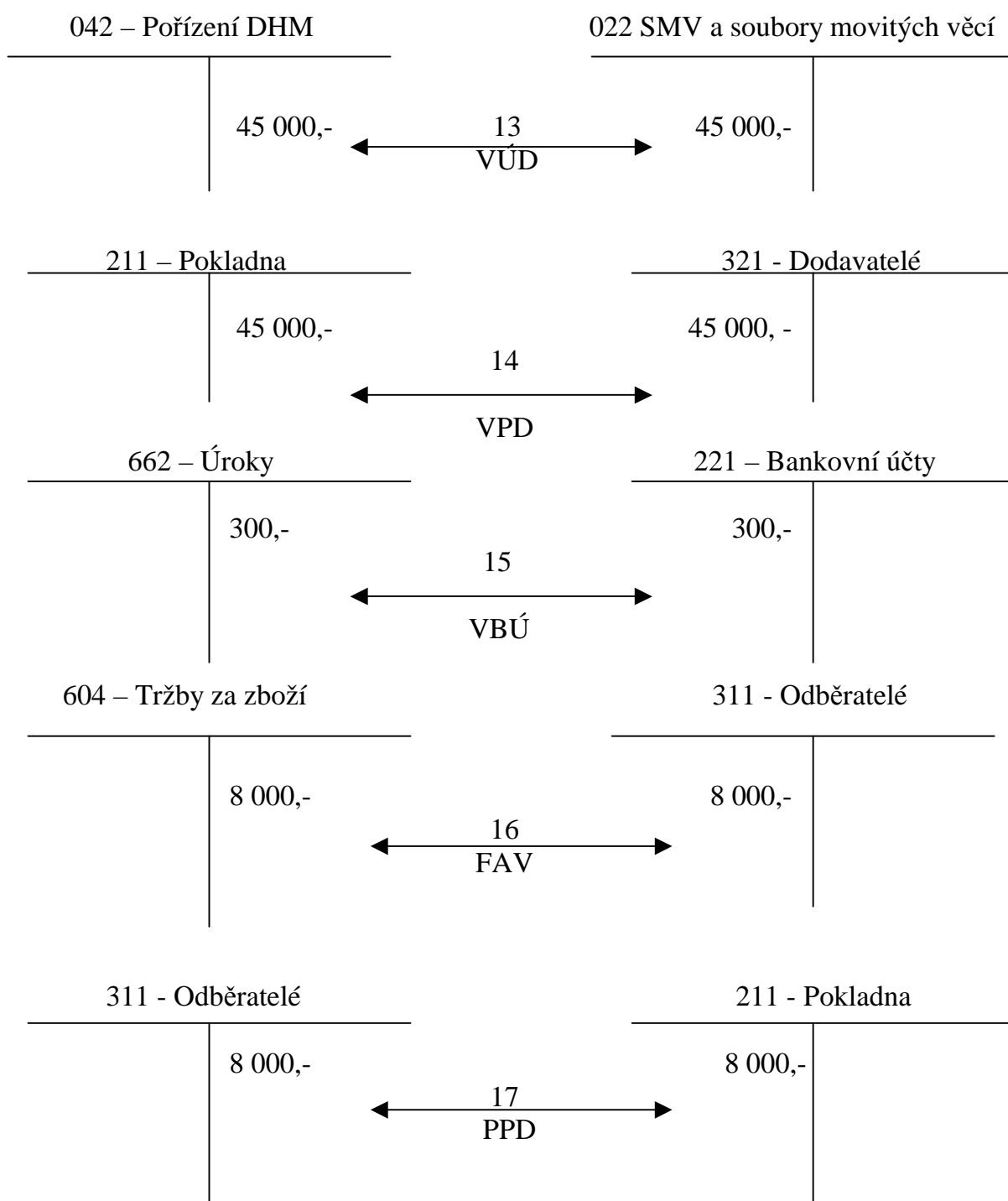
Kniha závazků

<i>Datum vystavení</i>	<i>Číslo faktury</i>	<i>Text</i>	<i>Dodavatel-věřitel</i>	<i>Částka celkem v Kč</i>	<i>Datum splatnosti</i>	<i>Uhrazeno dne</i>	<i>Číslo dokladu</i>
5.8.2009	917/09	Nákup surovin na obědy	Pešek s.r.o.	13 000,-	19.8.2009	11.8.2009	PF 160
27.8.2009	450/09	Nákup DHM	Perfect s.r.o	45 000,-	11.9.2009	29.8.2009	PF 230

Podvojné účetnictví – účtování způsobem A

5 Závěr

V práci je uvedeno zobrazení oběžného majetku, jak v podvojném účetnictví, tak v daňové evidenci. Také je věnována pozornost mezinárodním účetním standardům IAS/IFRS a v rámci vlastní tvorby jsou sestaveny hospodářské operace, které jsou posléze zaúčtovány v podvojném účetnictví – v tzv. T-formách a v daňové evidenci jsou vedeny v deníku příjmů a výdajů a v knize pohledávek a závazků.

Na první pohled by se dalo říci, že daňová evidence je vhodnější, neboť je mnohem méně administrativně náročná než podvojný účetnictví, ale není to tak zcela pravda. Podvojný účetnictví má v sobě zabudované kontrolní prostředky na bázi podvojnosti, a tudíž je objektivnější a podává věrnější obraz skutečnosti.

Daňová evidence má v zákoně o dani z příjmů vymezen pouze obsah, ale o způsobu či formě jejího vedení se již podnikatel rozhoduje sám. Základním kritériem je, aby byla vedena v členění potřebném pro zjištění základu daně. Naopak účetnictví má stanovená práva, povinnosti a pravidla podle zákona o účetnictví, který se celý zabývá pouze účetnictvím a ne jako je tomu u daňové evidence, kde v zákoně o dani z příjmů je evidenci věnován jen jeden paragraf. Již tato skutečnost staví účetnictví na mnohem vyšší úroveň, jak v informovanosti, přehlednosti, průkaznosti a obtížnosti oproti daňové evidenci.

V daňové evidenci je pouze povinnost vést údaje o příjmech a výdajích, potřebné pro zjištění základu daně, ale záleží jen na podnikateli, jakým způsobem je bude evidovat.

Zákon o dani z příjmů je zpracován tak, aby podnikatel dříve účtující v jednoduchém účetnictví mohl plynule přejít na daňovou evidenci. Nejsou předepsány žádné knihy ani karty majetku jako tomu bylo dříve v jednoduchém účetnictví.

Z uvedených kladů a záporů vyplývá, že účetnictví je pro účely evidence a prokazování finančních prostředků bezesporu lepší formou než daňová evidence. Je ale nutnost podotknout, že pro malé a střední podnikatele daňová evidence stačí, neboť ji mohou vést podrobněji v detailnější podobě, která jim bude v podnikání více vyhovovat.

6 Použitá literatura

- 1 Müllerová, L. – Vomáčková, H. – Dvořáková, D. *Účetní předpisy pro podnikatele*. 2. aktualizované vydání. Praha: ASPI, a.s., 2008. 580 s. ISBN 978-80-7357-363-8.
- 2 Valder, A. *Účetnictví I*. 1. vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008. 108 s. ISBN 978-80-213-1771-0.
- 3 Louša, F. *Zásoby – komplexní průvodce účtováním a oceňováním*. 3. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2007. 170 s. ISBN 78-80-247-2117-0.
- 4 Valder, A. *Účetnictví pro podnikatele v zemědělství*. 1.vydání. Praha: ASPI, 2008. 392 s. ISBN 978-80-7357-388-1.
- 5 Sedláček, J. *Daňová evidence podnikatelů 2008*. 5. vydání. Praha: Grada Publishing, 2008. 125 s. ISBN 978-80-247-2537-6.
- 6 Cardová, Z. *Majetek v daňové evidenci*. 1.vydání. Praha: ASPI, a.s., 2009. 136 s. ISBN 978-80-7357-431-4.
- 7 Hinke, J. *Účetnictví podle IAS/IFRS*. 1.vydání. Praha: Kernberg Publishing, s.r.o., 2007. ISBN 978-80-903962-1-0
- 8 Ministerstvo financí České republiky
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/>
- 9 Účetnictví – vše o účetnictví
<http://www.ucetni-ctvi.info/historie.html>